

PREDGOVOR

Mada se danas, u vezi sa procesom sve veće specijalizacije naučnih saznanja, to jest u vezi sa izgradnjom sve posebnijih matematičkih, fizičko-hemijskih, bioloških, psiholoških, socioloških i drugih teorija, sve više nameće potreba obrade posebnih naučnih metodologija, ipak i dalje ostaje neophodna obrada i razrada opšte metodološke problematike naučnog saznanja, i to iz sledećih osnovnih razloga:

Prvo. Postoje opšte metode naučnog saznanja, koje se više ili manje, u ovoj ili u onoj varijaciji i obliku, primenjuju u svima naukama. Takve metode su: opšta konkretna dijalektička metoda, metoda modelovanja, statistička metoda i aksiomatska metoda.

Drugo. Celokupno naučno saznanje se služi nizom fundamentalnih posebnih naučnih metoda, kao što su analiza i sinteza, klasifikacija i generalizacija, indukcija i dedukcija, kao i osnovnim naučnim postupcima i saznajnim procesima kao što su definisanje pojmova, postavljanje hipoteza, dokazivanje stavova, proveravanje naučnog saznanja. Ove metode i saznajni postupci i procesi mogu i moraju biti predmet opšte metodologije.

Treće. U osnovi svakog naučnog saznanja, to jest svake teoreme, svake teorije i svakog učenja, krije se određeno shvatanje naučne vrednosti tog saznanja, to jest određena koncepcija mogućnosti, verovatnosti ili istinitosti naučnog saznanja, kao i odgovarajuća teorija neosnovanosti i pogrešnosti. Teorija o saznajnoj vrednosti, kao i teorija o pogreškama saznanja, su predmet upravo opšte metodologije, a ne ove ili one specijalne metodologije.

Četvrto. Bez obzira na sve teorijske i methodske specifičnosti posebno-naučnih saznanja, postoje izvesne opšte teorijske strukture i opšti metodski postupci dolaženja do novih naučnih saznanja, kao i razvoja naučnog saznanja koje mora da obradi opšta metodologija u obliku teorija naučnog predviđanja, naučnih otkrića i teorije razvoja naučnog saznanja. Razume se, neophodnost izgradnje opštih teorija naučnog predviđanja, naučnog otkrića i razvitka naučnog saznanja nikako ne znači da nisu potrebne i poželjne i posebne teorije ovih procesa naučnog saznanja, kao što su, na primer, teorija otkrića u fizici ili teorija naučnog predviđanja u ekonomiji ili u politici itd.

Peto. Jedino sa stanovišta opšte metodologije naučnog saznanja mogu se sagledati i prevladati jednostranosti i kontroverze pozitivizma i dijalektičko-materijalističke metodologije, kao i između formalizma i intuicionizma, između metodološkog individualizma i sociološkog holizma, između metode objašnjenja i metode razumevanja itd.